



Numerul 3. Oradea-mare 21 ianuarie (2 februarie) 1896. Anul XXXII.

Ese duminica Abonament pe an 10 fl., pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl., pe trei luni 2 fl. 70 cr. Pentru România pe an 25 lei.

Ion Kalinderu.

Am mai vorbit de multe ori în colónele foi noastre despre activitatea dlui Ion Kalinderu pe terenul progresului național; acuma, presintându-i și portretul, vom schiță-o mai pe larg.

Ion Kalinderu, descendentele unei familii vechi bine cunoscută și mult respectată, s'a născut la București, în 28 decembrie 1840. S'a terminat studiile la Paris, unde a făcut studii serioase de drept, luându-și totodată și doctoratul.

Intors în țară, a îmbrățișat cu multă căldură magistratura, ocupând repede funcțiunile cele mai înalte. Numit procuror, a ajuns iute membru și prim-președinte al tribunalului de Ilfov; supleant, membru și prim-președinte al Curții de Apel din București și în fine membru la Curtea de Cassație.

Apoi a fost administrator al domeniilor și pădurilor statului; director regal la Berlin al căilor ferate române. În 1881—1882 guvernul lui Ion Brătianu i-a incredințat gréua

misiune de a fi intermediatorul rescumpărării căilor ferate române. Cu acesta ocaziune prin destoinicia sa a condus lucrările astfel, încât a izbutit să asigure țării acesta afacere, ceea ce a fost prima luptă câștigată în favorul independenței economice a României. Din incidentul acestui succes, a fost decorat cu marea cruce a Stelei României.



ION KALINDERU.

În afacerea asta a publicat trei lucrări și anume: 1, „Notiță asupra Societății prin acțiuni după codul general de comerț german“. 2, „De la compétence des Tribunaux dans toute contestation relative aux biens mobiliers qu'un état peut posséder en Prusse“. 3, „Memoriu asupra transferării scaunului societății acționarilor căilor ferate române din Berlin în București“.

Scriitor jurist mult apreciat, după retragerea sa din magistratură s'a întors iarăș la ocupațiunile sale de predilecție, la studiile sale de drept. Mai de mult publicase un studiu despre neretroactivitatea legilor și un studiu în limba franceză asupra isvórelor

dreptului roman, aprețiat favorabil de mai mulți juriști francezi.

Acest succes și cunoștința ce făcù la Berlin, îl indemnă să urmeze studiul istoriei dreptului roman. Astfel publică la Paris în 1885 un volum de 218 pagini intitulat: „Droit prétorien et réponses des Prudents“ care tratăză despre toate transformările suferite de pretură, de la instituirea ei până 'n timpul imperiului.

La 1886 colaboră la revista înființată în limba franceză, de dl N. Basilescu sub titlul „Revue générale de droit et sciences politiques“ și publică în ea mai mulți articoli, dintre cari unul apărù și în limba română intitulat: „Consiliul împăraților la Roma și Constantinopol“ un nou apendice asupra edictelor, rescriptelor și mandatelor imperiale.

Intr'aceste Academia Română îl alege membru corespondent în secțiunea istorică și ca atare ceti în sesiune generală lucrarea sa: „Studiu asupra legii celor XII tabule“.

La 1890 a publicat o nouă lucrare istorică: „Viața municipală la Pompei“, scrisă în urma unei călătorii ce a întreprins în fața locului. Studiul e precedat de o ochire generală asupra administrațiunii coloniilor și municipiilor și tractăză cu preferință despre viața și alegerile municipale de la Pompei.

Cea din urmă lucrare istorică a sa este „Doi antagoniști romani“ unde se tratăză rivalitățile dintre Pompeiu și Cesar.

Afară de aceste scrieri, a publicat o mulțime de lucrări juridice, dintre care relevăm: Notițe juridice asupra unui testament; Observațiuni în procesul cu moștenitorii lui I. Oteteleșanu etc. precum și un studiu destinat a fi dat în curând publicității, despre competența tribunalelor în procesele contra statelor și a suveranilor străini.

Jurist și istoric de prima calitate, dl Kalinderu este de o competență recunoscută în chestiunile de drept roman și prea aprețiat în lumea științifică străină.

Academia Română l'a ales membru în sesiunea din anul 1893; în an. 1894 ș-a ținut discursul de recepțiune despre episcopul Melchisedec, o lucrare importantă acesta care a eșit de sub tipar în anul 1894.

Acăsta activitate literară-științifică inse este numai o parte din viața bărbatului nostru. Cealaltă se manifestă prin calitatea sa de director al domeniilor Coronei, post ce ocupă din 1884, când s'au înființat acele domenii. Scopul ce, după instrucțiunile regelui, urmărește, este să le dea un caracter de folos social și național.

Prima sa îngrijire a fost să clădească prin toate satele domeniilor biserici și școli, dându-le toate cele trebuincioase. Pe lângă toate școlile a înființat biblioteci, aprópe singurele ce există în țeră în comunele rurale. Dă în toți anii mijloce de studii elevilor, subvențiuni învățătorilor și preoților și a organizat în mai multe comune coruri cu elevii școlilor, lucru nou în țera românească. Treptat a alăturat pe lângă fiecare școlă câte un atelier de lucru manual. Ș-a dat totă silința pentru răspândirea albinăritului, creșterea viermilor de matasă. A înființat o „Bibliotecă populară“ care se compune din broșuri, tratând despre cunoștințe folositoare. Vorbă scurtă, face tot ca aceste comune să devie modeluri de progres pentru totă țeră.

Abia ales în Academia Română, la sfârșitul sesiunii generale din an. 1893 ș-a inaugurat intrarea printr'un act care a stors lacrimile de fericire ale mem-

brilor cari au asistat la ședința aceea. A oferit Academiei totă moștenirea lui I. Oteteleșanu și a soției sale, moștenire care se urcă peste trei milioane de franci, lăsată cu destinațiunea d'a se înființă și întreținé o școlă superioară de fete. Acuma școlă e gata și la sfârșitul sesiunii din 1894, membrii Academiei au făcut în corpore o excursiune la Măgurele, unde dl Kalinderu cu fericire de bun patriot și român a arătat colegilor sei transformarea castelului pentru trebuințele unei școle de fete, care s'a și deschis în toamna an. 1894.

Bărbat de cultură naltă, cu un zel de activitate neobosită, om de incredere al regelui Carol, ocupând o poziție distinsă în viața publică-socială, are o mare inriurire și se bucură d'o autoritate care i asigură stima generală.

Spirit de bun gust, locuința-i este un adevărat muzeu de obiecte artistice, de care puține vor fi prin București. Preumblându-te printre ele și admirând toate, simțesci cu toate acestea, că mai lipsește ceva, podoba cea mai strălucită a casei, femeia. Stăpânul lor nencetat a fost atât de ocupat, încât n'a avut timp -- să se însore.



G o l.

*Gol mi-e sufletul și mintea, împregiuru-mi góle tóte,
Gólă liniștea, livedea și dumbrava de cântări,*

Pustiitu-s'au cărări:

Triste-s cât nu se mai póte!

*Nu mai fășiit de-afrunță se aude prin grădină,
Nu mai plânsct viu de crengă despuiată, numai dor,*

Peste galbenul covor,

Bruna iată c'o să vină!

*Golul, golul se întinde, peste fire, peste lume,
Me ia gróza d'asă jale . . . cucuvăi tăceți, tăceți,*

Ce mai vine nu spuneți,

Nu-mi șoptiți de nici un nume . . .

*Gol mi-e sufletul și mintea, împregiuru-mi góle tóte,
Nu 'nțeleg nici ce mai vine, nu mai știu nici ce-a trecut;*

Glasul mi-e plăpând și mut,

Ca să le mai spun pe tóte!

*Cucuvăi cântați acuma, glăsuiți peste morminte:
Mórtă este și natura, mort ș-acela ce-mi fu drag.*

Cucuvăi din vârf de fag,

Spuneți doru-mi înainte! . . .

Septembre 1895.

SMARA.



C u g e t ă r i.

Pentru spiritele ușore durerile altora sânt motive de ris.

*

Prin mânilor aspre ale unora se păstrează mânilor curate ale altora.

*

Décă poetul n'ar imbrobodí cósă morții în flori.
mai puținii ómeni s'ar tăiá în ea.

Deputatul nostru.

Comedie originală în 3 acte.

(Urmare.)

DUMITRACHE. Uite cum m'am gândit: plec de aici și dau o fugă de aduc câțiva de-ai mei, și câțiva care îi știu eu că țin cu Gogoșescu; — știi, să nu bată la ochi; așa noi toți, o să ne ascundem în dosul caselor, de unde o să auzim tot ce va vorbi dl Feștilici, care trebuie să înștiințat ca la un moment potrivit să începă să critice guvernul — știi, asta, ca să avem noi o cauză. Pe urmă, dicem că suntem infuriați, și nici una nici alta, spargem câteva geamuri, și facem scandal în curte; dl Feștilici vră să vedă ce se petrece afară, ese în grădină, și noi care-l așteptăm acolo, îl umflăm pe sus. Are să țipe, să strige că l'au arestat ilegal, cetățenii atunci se vor indigna, ba chiar mulți din guvernamentali n'or să mai dea voturile lor lui Gogoșescu, pe motiv că ne-am purtat așa de barbar cu un cetățan.

NICU. Sublim.

DUMITRACHE. Măne, partidul opoziționist, protesteză prin telegraf la București, — slabă protestație, nu e vorba — că noi, poliția, nu respectăm întrunirile, că violăm casele cetățenilor și alte multe flécuri de-astea. Și că eu — me numiți pe mine în depeșă — am sărit în grădină cu bătașii și am arestat pe un cetățan care vorbea la o întrunire. Dl primar, lasă, o să aibă grije ca în seara asta să depeșeze că opoziția a voit să facă revoluție, și de aceea am arestat pe agitatori... Bun! Ce credeți acum că are să se întâmple? Ai mari de-acolo o să-mi dică bravo! Și are să me decoreze pentru că veghez la siguranța statului. După cum v'am mai spus și adineaura, câțiva de-aici se vor infuria contra noastră și iacă, cu ocazia asta, deputația cocoanului Frunzeanu ca 'n palmă.

NICU. Dumitrache, ești un geniu! (*Îi întinde mâna; joacă caraghios cum Dumitrache i-o dă eu sfidată.*)

DUMITRACHE. Nu, dle primar, sunt un polițaiu.

ELENA. Ori-ce s'ar dice, dar ideea lui e sublimă, și eu cred că nu riscăm absolut nimic puind-o în practică; ba din contră, vom câștiga — după cum spune și Dumitrache — câțiva mai mulți de partea noastră.

NICU. Așa e! Remâne acum să vedem ce-o să dică și Feștilici. Sunt mai mult ca sigur c'o să primescă. Știu eu cum să-i espui chestia, ca să-l conving. Nenea Frunzeanu atât mai puțin n'are să ne facă opoziție. Și veți cu chipul ăsta mergem direct la țintă.

DUMITRACHE. Și ce-avem să mai ridem pe urmă.

ELENA. Eu aș dice să le dăm ómenilor ceva de beut mai înainte: face mult asta!

DUMITRACHE. Vai de mine! Cui i-o spui?... Nu-mi cunoșc eu marfa? Eră chiar să v'o și dic; cetățanul la alegeri, nu plăteșc nici două cepe degerate, decă înainte de a intra în luptă, n'a beut câteva păhăruțe mai mari; ăsta e naturelul lucrului.

NICU. Aici cam are dreptate; așa e.

ELENA (*îi dă 40 de lei.*) Uite patruzeci de lei; și lasă: ce-am vorbit noi, e vorbă.

DUMITRACHE. Vorbă, sărut mâna... Și nici nu me gândiam acolo.

NICU. Repeți-te iute Dumitrache; căci întrunirea e anunțată la ora 9, și e trecut de 8 și-un sfert. Veți de lucrăză cu tactică, să nu ne compromitem de géba barem!

DUMITRACHE. Lăsați pe mine!... Maică... Maică... Hm!... am să le arăt eu. Sărut mâna!... Nu uitați să-i spuneți ve rog și dlui Feștilici figura.

NICU. Bine, bine! am eu grije. (*Dumitrache ese.*)

Scena VII.

ELENA și NICU.

NICU. Nu se putea mai la timp cum a venit Dumitrache cu ideea lui! Pe de-o parte ne-asigurăm și mai bine reușita, și pe urmă numai mi-e frică c'o să bănuiescă Gogoșescu ceva... Auzi colo ce să-i trecă prin cap? Nu m'aș fi gândit o mie de ani la așa ceva! Bravo lui!

ELENA. Va să dică, contezi mult pe asta?

NICU. Mai e de 'ntrebat? Feștilici închis, are să alarmeze spiritele, și cei mai mulți indignându-se, vor trece de partea lui nenea Frunzeanu, pentru-ai cere ar mai rămâne, am eu altă idee cum să-i traducem.

Scena VIII.

Cei de sus, FRUNZEANU.

FRUNZEANU. (*Între Frunzeanu.*) Bună ziua copii! Bravo! bine că te găsi, să-ți spui ce-am auzit la club... Ian stăi jos... Eleno dragă, dă, te rog, ordin servitorei să-mi aducă o dulcătă, c'am suit scara repede și am ostenit. (*Elena se duce în fund și chemă servitorea dându-i ordin ca să aducă dulcătă.*) Ascultă primarul dragă, să veți și tu: tocmai isprăvisem panșarola, când iacă și Ioachimescu pe ușe. Ei!... Ce să te pomenești, că n'cepe să spue la lume că are să reguleze el opoziția, și că decă eu o să am mai mult decă 15 voturi, să-i radă lui o mustață.

NICU. Deu!... Și lauda e ceva la casa omului!... O s'o vedem noi asta mai târziu. (*Elena se întorce.*)

FRUNZEANU. Mai dicea că are să publice și un articol, ca să arate alegătorilor că eu n'aș fi bun de nici o trebă, că sunt legat la ochi și că nu vöd nimic impregiurul meu!

NICU. N'are decă s'o facă. Și decă e vorba, lasă că-i arăt eu! Am să-ți scriu un manifest cătră cetățeni, și să-l pui să-l tipărescă cu cernelă roșie. O să vedem noi acum, care pe care.

ELENA. Dar nu te mai necăji de géba dle Sadagureanu. Nu-l știi cine e Ioachimescu? Vrei să-ți pui minte cu un om de nimic? (*Între Juji cu dulceta și-i dă una lui Frunzeanu și una lui Sadagureanu.*)

NICU. Nu, de alt ceva dar mi-e necas de ce să amenințe lumea?

FRUNZEANU. Ei asta e?... Par că eu nu i-am răspuns de l'a usturat la ficați? I-am adus aminte de cei 4000 de franci, păpați de la comitet, și nu prea i-a venit bine, mi se pare.

NICU. Nene Sandule. fă-mi plăcerea rogu-te, să lăsăm flécurile-astea, și să vorbim ceva serios. Doriam să te 'ntelnesc acasă ca să-ți fac cunoscut un nou plan combinat de mine și de polițaiul.

FRUNZEANU. Bine nene, să-l auzim. (*Între Feștilici.*)

Scena IX.

Cei de sus, FESTILICI și JUJI.

FESTILICI. Salut pe boeri.

FRUNZEANU. Cu plecăciune Feștilici, neică! Ce mai ala-bala? (*Se string de mână.*)

FESTILICI. Eu vream s'aflu de la dvóstre ceva mai nou!... Trecui adineauri p'in piață și-am vădut o fierbere neobișnuită la casin.

NICU. Clica făce propagandă.

FESTILICI. Așá am aúdit și eu... Ei, dar cu invitații noștri cum stăm? Véd o mulțime de lume adunată in grădină.

ELENA. Sânt cu Gligorescu! le face el un curs de politică opoziționistă, și pentru că veniși, trimet servitorea să-i poftescă sus. (*Cătră Juji.*) Juji, du-te in grădină și poftescă pe toți domni de-acolo să vie in salon; spune-le c'a sosit și dl Festilici.

JUJI. Am înțeles, cuconiță. (*Ese.*)

NICU. Noi până una alta, să trecem in cabinetul lui nenea Sandu ca să ve fac o descoperire insemnată, de la care depinde totă reușita.

ELENA. Duceți-ve, că eu remân să primesc cetățenii... Dle Sadagureanu, nu uită, te rog, să pui in cunoștință și pe dl Festilici de vorba d'adineauri.

NICU. Da, se 'nțelege; chiar despre asta avem s'aranjăm mai întei.

FESTILICI. E ceva important?

NICU. Mai intrebți?... Aideți.

FRUNZEANU. Aide neică. (*Es câteș trei prin stânga.*)

Scena X.

ELENA, *singură.*

ELENA. Mi se pare o mie de ani, până ce l'oi vedé odată pe Frunzeanu plecat la București. (*Incep să intre invitații; unii strâng mâna dnei Elena, alții îi sărută mâna, iar alții îi fac câte un compliment.*)

Scena XI.

ELENA, GLIGORESCU, NEGULICI, ARGHIROPOL,
invitați.

ELENA. A! Ce plăcere, dle Negulici! Acasă, cucóna?

NEGULICI. Sărută mâna, e bine.

ELENA. A! iată și dl Arghiropol! Bună séra; bună séra!... Ce faci dle Ghiță?... Dar dl Gligorescu ce mai dice?

GLIGORESCU. Sântem bine toți! Ve sărutăm mânile.

ELENA. Ian poftiți de stați, de! aci sânteti ca la dvóstre! Casa noastră ve este deschisă și la mieđul nopții. (*Cătră Juji.*) Juji, ia s'aduci chitelele cu dulcétă și sticlele cu lichior de pe mesă.

JUJI. Numai decăt.

ELENA. Mi se pare mie c'o să-l batem pe amicul Gogoșescu.

GLIGORESCU. Mai e de vorbit?... Me mir ce se tot incurcă de-ș pune candidatura?...

ARGHIROPOL. Nu i-am spus-o și eu, eri, la casin? Dice că-l susține prefectul, și pe aia se baséză el.

NEGULICI. Ei, și?.. decă-l susține prefectul, ce e?... Par că prefectul o să-l alegă? Nu vrem noi, n'are să iésă!

GLIGORESCU. Păi cum crede el? Poporul e tot!...

ELENA. Fireșce c'așá e: Poporul e totul! Nu vré densus, nu se face nimica.

ARGHIROPOL. Se 'nțelege! Auđi vorbă? Nu vrem

noi, nu ese; vorba lui Negulici... Și poftim de veđi mutra de deputat pe dl Gogoșescu?... Par că e un precupeț. Înțelege nenea Frunzeanu, om cu greutate, vėđut bine de tot orașu... om cu rostu lui, in fine... (*Elena se duce de vorbeșce cu ceilalți cetățeni.*)

NEGULICI. Și când am sta să vorbim la adica-telea, cine-mi este dl Gogoșescu?

GLIGORESCU. Băiatul unui cojocar de mâna treia!

ARGHIROPOL. Mie mi-o spui?... Nu-l cunóșce totă piața ce promație e?

NEGULICI. Eu, nene, dec' aș fi in locul omului ástuia, mi-aș vedé frumușel de sárăcie, și aș lăsá deputația pe séma altora mai procopsiți. Ce o să-mi faeă dnealui in cameră?... Are să cașce și el gura la áialți fără să dică o bécă măcar.

GLIGORESCU. Se 'nțelege c'așá o să facă!... Și credeți dvóstre că o să-i dea voturile cineva?... Ómcenii cum se cade votéză pe nenea Frunzeanu; om capabil. (*Juji intră cu dulcétă și lichorii. Cetățenii se servesc.*)

ARGHIROPOL. Mai e vorbă de vorbit, frate?

ELENA (*se întórce cătră grupa celor trei.*) Ian să mai lăsăm politica, bat-o ciorile s'o bată!... Ce ve mai fac cucónele?...

TOȚI TREI. Sărută mâna, sânt bine.

ELENA. Să le spuneți că sânt supérată foc pe dnealor! Auđi acolo, să nu mai dee pe la mine!... Ce Dđeu! Că dóră nu sântem peste pământ! O palmă de loc!... și mai bine cá m'au uitat.

GLIGORESCU. Să nu uiți vorb' asta cucónă Eleno, c'o diceți cu pécat: ar fi venit ele, dar dta nu șcii cum e casa?... Nici odată nu-i dai de rost: isprăvești una și incesi alta! Bat-o s'o bată de casă, cá ne-a albit, nu alt ceva; n'ai timp nici să rėsufli măcar.

NEGULICI. Păi unde-i mai pui și pe dracii-ăia de copii, care te 'nebușesc totă điuva cu țipetele lor.

ELENA. Aicea cam aveți dreptate! Așá đeu! pe biéta cucónă Fresa a albit-o copii! Sěrmana! de ce nu-i mai lasă și dneaci pécatelor, frate? (*Intră Frunzeanu cu Festilici; se opresc in prag unde vorbesc fără să fie observați.*)

ARGHIROPOL. Te induri de ei bată-i potca!

Scena XII.

Cei de sus, FRUNZEANU, și FESTILICI.

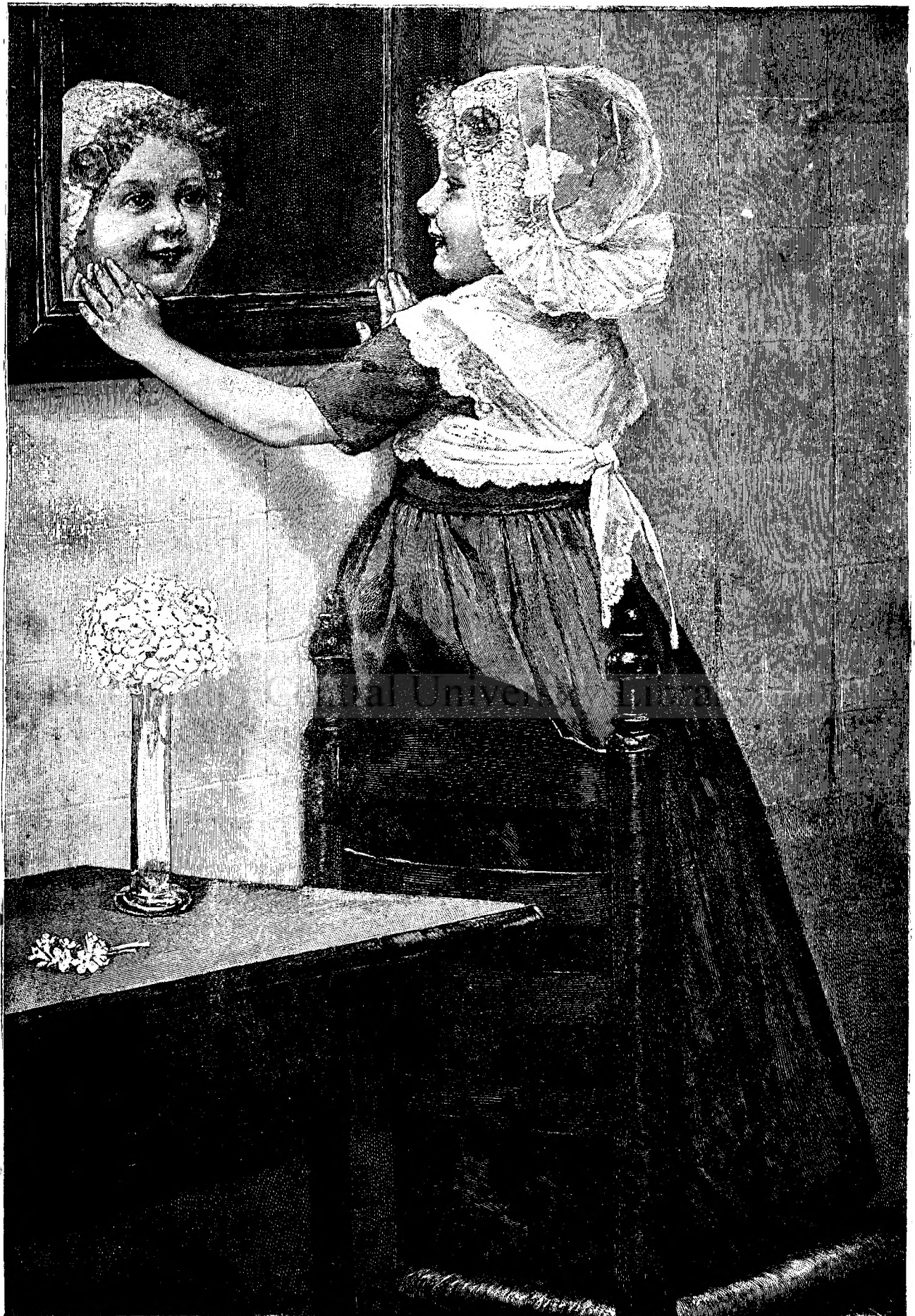
FRUNZEANU (*a parte.*) Ai înțeles neică? cum auđi gálăgie afară, să eși numai decăt. Nu te impotrivi de loc când te-o arestá.

FESTILICI. Dar atunci ce ne facem cu intrunirea? O să trebuiésă s'o intrerupem, și țineam mult să le vorbesc cetățenilor câteva cuvinte ca să-l fac cu ouă și cu otet pe onorabilul domn Gogoșescu

FRUNZEANU. Arestarea asta, așá cum e prœctată, plăteșce cât 10 intruniri; și unde mai pui cá tu pe urmă, in ochii tuturor devii martir.

FESTILICI. Bine, fie și-așá! Aide să dăm bună séra ómenilor. (*Inaintéxă; cetățenii care au vorbit in-cet, îi zăresc și se apropie de densus.*)

FRUNZEANU (*stringe mânile in trecăt la cei dinaintea lui.*) Ve mulțumesc neică! Nu m'ați dat uitării; și țineți la mine, după cum țiu și eu la dvóstre... Sânt sigur... Ce đic eu? mai mult decăt sigur, cá o să aveți incredere in mine, și cá o să-mi incredințați voturile dvóstre?



Frumósá-s óre?

TOȚI. Da, se 'nțelege! Ești omul nostru, și ai să ne fii deputat, nici n'avem altu mai bun.

ELENA (a parte, *cătră Frunzeanu.*) Ți-le și tu ceva în trecăt; așa, vr'o doue promisiuni.

FRUNZEANU (a parte.) Bine le Țic acuș. (Iare.) Și pentru că veni vorba de vot, Țineam mult să ve spui în trecăt că am s'aduc o mulțime de imbunătățiri județului nostru și am să desființez mult din taxele care se percep aȚi, ilegal... Să vorbescă înteu amicul Festilici și pe urmă o să ve spui și eu câteva cuvinte; adecă să ne constătuim cum ar fi mai bine să lucrăm.

TOȚI. Da, să vorbescă dl Festilici! Să-l auȚim! ... Uraa!... Trăiescă opoșiția.

FESTILICI (*înaintărea emoționat.*) Ve mulțumesc de manifestația ce mi-o faceți. Am să ve probez că sunt demn de dēnsa... AȚi Țis să vorbesc!... Da, voiu vorbi! pentru ca să v'arăt miseriile regimului actual... Voiu tăia în carne vie...

CĂȚIVA. Bravo!... să tai!... tot în carne vie, și respundem noi de tot.

FESTILICI (*se sue pe un scaun lângă o meșciōră din mijlocul scenei; scōte mai multe note, tușeșce, be puțină apă, și se uită peste capetele adunașilor. Alegătorii se aședă cu toții cu fețele spre dēnsul. Frunzeanu și Elena stau retrași lângă ușa din stānga.*) Frașilor!... (Se înecă și be iar puțină apă.)

FRUNZEANU (a parte.) Dumitrache Țici că e jos?

ELENA (a parte.) Da; așteptă momentul.

FESTILICI (*iși ia posa.*) Frașilor din acelaș sânge. și când Țic din acelaș sânge, me adresez voue, tuturor, descendenți direcți ai strămoșilor noștri romani...

CĂȚIVA. Uraa!... Trăiescă strămoșii noștri romani!

FESTILICI. Ei bine, frașilor! Acestă țeră romānescă... Și când am Țis țeră, am înțeles mama noastră!

CĂȚIVA. Bravo! Așă e! E mama noastră.

FESTILICI. Cum Țiceam dar, acestă țeră...

CĂȚIVA. Mamă.

FESTILICI. Ei bine, mamă fie, trebue să ne hrānescă pe toți, de o potrivă, fără ură și fără părtinire... Dēcă tații tașilor dvōstre ar fi aci, ar aprobă și dēnșii cu mână pe conșciință, că spusole mele sânt juste... Ce face inse partidul?... Imfamul de partid care suge sângele poporului, fără șcirea lui DȚeu, după cum s'a exprimat și nemuritorul latin... Așta!... imi scapă numele lui, când a Țis frumoșă afoismă: „Vocs populi, Vocs dei!”... (Se uită cătră Frunzeanu; semn din partea acestuia să termine.) Așă dar acest partid vitrig, a luat tōte bunurile, el, iar dvōstre, fii acestei țeri eminamente agricolă, nu vi s'a lāsāt nimica... Deci am Țis, și voiu Țice în totdauna: să luptăm cu toții pentru propășirea și neatērnarea nēmului nostru strămoșesc, și să dām mână ca împreună să resturnăm acestă clică putredă!... Jos dar infamia! Jos Gogoșecii și Ioachimeșcii, zestrea guvernului.

TOȚI (*se entusiasmeșcă, se scōlă în picior și strigă.*) Da!... jos cu mișcii!... Rușine partidului (Se aude șgomot în curte, și gaururile se sparg; Festilici se repede spre ușe.) Frașilor!... în curte este revoluție! Cei care sânt de inimă, să me urmeze. (Învălmășelă la ușe, es cu toții și se aude gălăgie afară; în scenă remāne numai Elena și Frunzeanu.)

ELENA. S'a prins de minune figura.

FRUNZEANU. Așă cred și eu.

ELENA. De-acum deputația e pe drum de țeră.

(Mai mulți intră furioși pe ușe strigând.)

TOȚI. Asta e mișelie! Rușine poliției să aresteze astfel pe un cetățan.

FRUNZEANU. Cum?... Ce s'aresteze?

GLIGORESCU. L'a arestat pe dl Festilici.

ELENA. L'a arestat?... Cine?

NEGULICI. Polișiau și cu bătăușii lui Gogoșescu.

FRUNZEANU. Ce glumeșci frate?..

ARGHIROPOL. Nu glumim de loc! L'au luat pe sus, sub cuvēt că noi complotăm aci.

ELENA. Dēcă e vorba p'asă, duceți-ve și dvōstre mâne de dimineță în piață și spuneți la tōtă lumea aceea ce ați vȚut.

TOȚI. Nu!... Vom merge chiar astă-seră la poliție și o să facem scandal, dēcă n'o vrē să-l libereze pe dl Festilici

ELENA (*cătră Frunzeanu, a parte.*) Lasă-i să facă tot ce-or vrē; tu nu te băgă, nu te amestecă.

GLIGORESCU. A! lasă dle Gogoșescule! ai să ne plătești scump dta ce ne-ai făcut!... Aideți copii să-i dām cu huido și pe urmă să mergem la poliție.

TOȚI (*furioși.*) Aideți! La poliție! (Es grāmada cu toții amenințând.)

(Cortina.)

(Va urmă.)

GR. MĂRUNȚEANU.

S o n e t.

Si eu acuma sânt impretenit în gându-mi,
Că ce a fost și e și ce va fi nainte,
Nimica-i totul. Inședar se 'nșir cuvinte
Frumōse. Rece stau, de ele nepăsându-mi.

O! da, frumoșe sânt nădejdlle de bine;
Ferice te simțești când le privești zimbindu-ți
Și-un viitor măreț în mîntea ta croindu-ți,
Gāndești, că lumea 'ntrēgă-i numai pentru tine.

Și nu voești să șcii, că ce-i deșertăciunea;
Ilusiile cu grāmada te 'mpresoră
Și sânt atât de dulci... Dar vine decepțiunea...

Apoi vieța ta intrēgă-atunci se schimbă,
Și totul ce-ți remāne din aceea oră,
E chaosul din pept și un blăstēm pe limbă...

I. M. RITIȘOREAN.

Cugetări.

Femeia e făcută ca să sufere, bărbatu ca să fie suferit.

*

Ne contruim vieța ca o citadelă; mōrtea o dărîmă ca pe un castel de cārți.

*

Omul care fuge de virtute, se depărtēză de fecire.

*

Facerea de bine e un lanț delicat ce ne lēgă inima.

*

Singurătatea produce séu genii séu nebuni.

Poiana somnorosă.

— Legendă aflată între hârtiele lui Dietrich Krickerböcker. —

De W. Irving.

(Urmare.)

La întreprinderea acésta el a întâlnit mai multe dificultăți, precum eră în general sörtea cavalerilor pribegi séu a feților frumoși de odiniöră, cari arareori aveau cu alt ceva de a se luptă, decât tot cu urieși, vrăjitori, bălauri cumpliți și tot cu dobitoce de acelea ușor de invins; ei trebuia numai să-și facă drum prin porți de fer și ziduri de diamant ca să pótă străbate în castel unde voința inimei lor sta prinsă, — tot atâtea lucruri așa de ușor de isprăvit, ca și când ai străbate cu cuțitul printr'un colac de crăciun, — iar după acea fața förte natural le dedea mâna. Ichabod din contră, trebuia să-și facă drumul la inima unei cochete de la țără, care eră încungiu-rată cu un labirint de capriciuri și de insușiri curioase, și care în veci tot formă la greutăți și pedeci noue. El trebuia să se măsure cu o troiană de rivali cumpliți din carne și din sânge adevărată, cari ținea deja tóte potecele de la inima ei cuprinse, păzindu-se cu ochii ageri și cumpliți unii pe alții și gata să facă causă comună și să se arunce pe ori și care nou compețitor.

Între aceștia cel mai neprasnic eră un fecior gros, gălăgios și lăudăros de gură, cu numele Abraham séu scurtat Brom, eroul ținutului care se lăudă mult cu puterea și vitejiile sale. El eră lat în umeri și vênjos ca o rădăcină de stejar, cu păr negru scurt și creș și nu urit la față, dar cu un aier arrogant, intipuit și glumeț. Pentru puterea lui herculenă și brațele sale vênjose el și-a căpătat conumele de „Brom cel osos“ și așa eră cunoscut în tot ținutul. Eră renumit pentru desteritatea sa la călărit, fiind în privința acésta atât de isteț, ca un tatar. La tóte cursurile de cai și la tóte luptele de cocoși eră tot cel dintău și în urma puterei sale superioare, — cum e datina pe la țără — judecător în tóte certele. El se aruncă atunci numai într'o poziție marțială, cu pălăria pe ureche și dictă decisiunile sale într'un ton care nu admitea nici contradicere, nici apelare. Fiindu-i naturelul mai mult glumeț decât reutăcios, eră totdeauna dispus la lupte și la glume și pe lângă tótă duritatea sa iubiă mult comediile. Avea trei séu patru feciori, tot de séma lui, tovarășii, cari îl priviau drept model și în a căror frunte cutrieră tot ținutul și luau parte la tóte feștaniile și încăierările. Iérna se distingea prin o cușmă de miel țoțonată în vêrf c'o códă de vulpe și când ómenii în óre-care adunare observau de departe crésta acésta bine cunoscută într'o trupă de călăreși, totdeauna se feriau din cale ca să n'aibă val cu el. Câte odată se audia trupa lui pe la međiul nopții tropotind și strigând hop, hop! — cum trecea, ca o sotnie de cozaci, prin sat. Femeile cele bétrâne trezite din somn ascultau un moment, până când treceau și apoi diceau, „ah! aceia-s Brom cu tovarășii sei“. Vecinii priviau la el cu o mestecătură de frică, de admirare și de bună voință și când se întemplă vre-o comedie séu cértă între tinerii din giur, ei totdeauna clătinău din cap și erau gata să facă remășag că iară-i Brom de vină.

Acest fecior întrecut și-a ales de óre câtva timp pe Catarina cea frumoasă de subiectul galanterielor

sale grosolane și de și desmierdările sale amoróse seménau tare cu măgulirile și complimentele unui urs, totuș se șoptia că ea nu-l descuragieză în speranțele sale. Atăta e sigur că avanjarea sa a fost un semn de retragere pentru ceialalți candidați rivali, cari n'au simțit plăcere în sine să crucișeze drumul unui leu amoroș și când i vedeau calul lui legat de gardul lui Van Tassel duminica nóptea, un semn sigur că stăpănu-so face curle, toți peșitorii treceau desperați și își transpuneau cuceririle lor în alte părți.

Acesta a fost renumitul rival cu care Ichabod avea să se măsure și considerând lucrurile mai de aproape, altul mai puternic decât el încă s'ar fi retras de la emulare, iar unul cuminte și-ar fi pus idată poșta 'n cuiu. Ichabod înse avea în naturelul seu o mestecătură de statornicie și de indoielă, seménă cu o vergea de vișin care se indoié, dar tot nu se rupe. Indoindu-se lesne, indată sare înapoi, cum a încetat apăsarea. Așa făcea și Ichabod, el aci se aplecă, aci își purtă capul sus, ca mai nainte.

A descinde în câmp liber cu rivalul seu ar fi fost o nebunie, pentru că Brom nu eră omul să se lase ori și cum impedecat în amorul seu, tocmai așa de puțin ca și viforosul Achille.

Dascălul nostru făcea dară tóte încet, cu manieri gentile și insinuătoare. Sub pretecestul seu de învățător de cant, frecventă des casa lui Van Tassel, — nu dóră că i s'ar fi pus pedeci în cale, ce adeseori se întemplă cu amoresații, — nu, pentru că — Van Tassel eră un suflet indulgent și lin și își iubiă fata mai tare și decât pipa și ca om cuminte și părinte escelent el o lăsă tot de capul ei. Venerabila lui soție avea destul de lucru cu susținerea căsiei și cu grija gălițelor de prin curte, pentru că ea förte cuminte observă, că gășcele și rațele sânt dobitoce năróde și trebuie omul tot într'una să se ingrigescă de ele, până când fetele pot să se ingrigescă ele de sine și să se păzescă.

Până când sirguincioasa femeie a căsei se grăbiă și alergă în sus și în jos, séu își învertia róta de tors într'un corn, iar Van Tassel cel de omenie ședea pipând séra într'alt corn, observând învertirea cocoșului de vânt din vêrful căsiei, Ichabod pe atunci făcea curte fetei la isvor sub ulm, séu se plimbă cu ea în amurgul serii, în ora acésta așa de favorabilă amoresaților.

Mărturisesc că nu știu cum se cuceresc inimile femeilor. Pentru mine ele au fost totdeauna ființe de admirat și de ghicit. Unele se par c'au numai un punct vulnerabil, până când altele au o mie de poteci și pot fi făcute prinsonere pe o mie de căli diferite. E un triumf mare de desteritate de a câștigă pe cele dintău, dar și mai mare probă de tactică e să susțini posesiunea celor din urmă; pentru că un bărbat trebuie să se lupte pentru cetățiuca sa pe la tóte porțile și fereștile. De acea acela care cucereșce o mie de inimi comune, merită óre-ș-care renume; dar acela care ține domnia acésta nedisputată peste inima unei cochete, e într'adevăr un erou. E sigur că acésta nu s'a potrivit pentru Brom ososul om al nostru și cum a început Ichabod a avanjá, interesul celui dintău s'a vestejit. Calul lui nu se mai vedea duminica nóptea legat de gard și o ură de mórte s'a născut acum gradat între el și între învățătorul din poiana somnorosă.

(Va urmă)

POPORUL.

Talmeș-balmeș.

— Snovă. —

Dintr'o di se duce țiganul la român, la nași-seu, să-l mai vedă, că nu-l văzuse de mult. Românul fiind om de omeni și indatoritor de felul lui, poșteșce pe țigan la mesă, că taman la vremea mesei căduse țiganul.

Mâncă țiganul dintr'o bucată, mâncă dintr'alta, mai mâncă dintr'una — că nu mâncase așa bucate bune de când mai fusese iar la nași-seu, — și îi plăcură toate, dar mai mult și mai mult ce i-a căsunat lui pe o bucată: mâncă de zvântă, dór că nu lingea bidul.

— Dar ce mâncare fu asta, nașule? întrebă el pe nași-seu, după ce se sătură.

Românul ce să-i dîcă? . . . ai să-i dîcă că bucatei ăleia îi dîcea: talmeș-balmeș.

— Am să puiu pe țigancă să-mi facă și mie d'asta . . . cum dîseși că-i dîce nașule?

— Talmeș-balmeș.

— Așa, talmeș-balmeș . . .

Și ca să nu uite vorbele, plecă repede acasă, dîcînd intr'una pe drum: talmeș-balmeș, talmeș-balmeș . .

Mergînd el așa, spre casă, dîcînd mereu vorbele astea, iacă fu să trecă peste un pod cam stricat. Se împiedică țiganul de un lemn din podelă și se pomeni în nas.

El de colo să nu tacă:

— Ptiu, fir'ai a dracului să fi!

Dar când dîse așa, uită numele bucatelor. Bre în sus, bre în jos, să-și aducă aminte . . . de fel. Ce i s'a năzărît țiganului că au cădut vorbele în apa de sub pod. Se coborî și intră în apă și începî să bălăcescă prin apă căutînd.

Pe când căută el așa, iaca o trăsură cu patru cai înaintași veniă spre pod să trecă pe el, și oprindu-se boierul vedî pe țigan căutînd și îl întrebă:

— Dar ce cauți acolo mă, țigane?

— Aoleo, ce am pierdut eu, boiarule!

— Ce mă?

— Lucru mare . . . mare ȕeu!

Boierul a gîndit că cine știe ce o fi pierdut.

Dîse vizitiului:

— Ian du-te mă și tu de caută acolo în apă, de veți n'ai găsi ce a pierdut ăla.

Se dete vizitiul jos, se desculță, își sumese pantalonii că eră apa micșoră și intră să caute cu țiganul. După ce căută câtva și vedî că nu dă de nimic, dór răscolia apa de gēba, boierul striga la el:

— Ian ai mă, c'ai făcut apa talmeș-balmeș.

— Aoleo, ala e, strigă țiganul când auđi, ala e.

— Ce e mă? întrebă boierul.

Dar de unde să afle ce și cum, că țiganul pornise a fugi ca un strechiat spre casă, dîcînd mereu în gînd: Talmeș-balmeș.

Dise intr'una până ajunse acasă. Acolo de iute ce vru să intre să-i spuie nevestii ce mâncare să-i facă, se împiedecă de prag și se intinse cât eră de lung de se izbi reu de tot.

— Ptiu! fir'ai al dracului de prag, dîse țiganul necăjit.

Și când dîse așa, uită iar numele bucatelor ce mâncase la nași-seu.

Cînd se sculă de jos dîse nevestii:

— Fă, să-mi faci și mie ce-am mâncat la nașu.

— Să-ți fac; ce-ai mâncat?

— Ce-am mâncat.

— Bine dar ce-ai mâncat?

— Nu știu eu, mie să-mi faci ce-am mâncat la nașicu.

— Bine mă, ești nebun? . . . De unde știu eu ce-ai mâncat la nașu!

— Ba nebună ești tu și nu te 'ntinde că te zvînt . . .

Și dintr'una dintr'alta se luară la cērtă și se îndărjiră până se pomeni țiganul că sare la capul nevestii cu un toroipan și incepe să-i care de o umplu de sînge.

Danciu de colo — c'aveau un copil:

— Aoleo mă tată, ce dai așa, c'ai făcut capu mamei talmeș-balmeș.

— Ptiu fir'ai al dracului, de ce nu spuseși mai înainte, ai? . . .

Și ia-l și pe danciu și târnuieșce-l și mai târnuieșce-l până l'a lăsat mai mort și pe el.

DUMITRU STĂNCESCU.

Poesii populare.

Din munții apuseni.

Du-te dor cu dorurile
Pe la toate plugurile,
La plugul cu șese boi,
C'acolo sînt voinici doi,
Și iubeșce-i p'amēndoi.
Du-te dor și iară vină,
Nu me lăsă 'n țēră strină;
Că m'ai mai lăsat odată,
Și ne-o știut lumea totă.

Bate vîntu, dor aduce,
De la mândra gură dulce.
Bate vîntu, dor alērgă,
De la mândra gură dragă.

Câte stele sînt pe cer,
Pînă 'n diuă toate pier;
Numai luna și o stea,
Pînă 'n diuă rămănea,
Ș-alea ved patima mea.

Măndruliță pēr galbin!
De dorul teu me lēgān;
Me lēgān ca frunđa 'n vînt,
Ca volbura pe pămēnt;
Me lēgān ca și iērba,
Cînd o tae cu cōsa.

Ceru-i 'ncungiurat de stele.
Inimuța mea de jele.
Ceru-i 'ncungiurat de nor.
Inimuța mea de dor.

ELISEIU M. CĂMPEAN.

SALON.

Serată română în Oradea-mare.

— La 16/28 ianuarie 1896. —

În viața noastră socială de pretotindeni seratele literare și musicale au o mare însemnătate, căci ele de o parte cimentază armonia în feluritele pături ale societății, de alta oferă ocaziuni spre a ne proba progresul în cultură.

Nicăiri înse asemenea serate n'au importanța ca în marginile extreme ale elementului românesc, unde idiomul nostru a început a scăpata și unde sentimentul deșteptării naționale n'a prins încă rădăcini adânci.

La Sibiu, la Brașov ori la Lugoj societatea română poate ușor să aranjeze astfel de serbări, căci are la îndemână toate elementele trebuitoare. Acolo dar ele nici nu produc o vibrație atât de puternică în cercurile românești, căci ceea ce poți atinge fără mari greutăți, n'are să treacă drept minune; dar a pune la cale câte o festivitate culturală românească prin părțile noastre, este un fapt căruia trebuie să ne închinăm cu totă stima.

Iată cuvântul pentru care datorii suntem să ne ocupăm în locul acesta de laudabila stăruință a tinerimei române din Oradea-mare, care de vr'o câțiva ani a întocmit aici cu multă strădanie câte o serată musicală-literară. Prima serată mai mare, o adevărată festivitate națională, s'a ținut anul trecut; a doua în carnevalul acesta. Și constatăm din capul locului, că întocmai ca cea de an, așa și acesta, a reușit deplin. Tinerimea noastră poate fi mândră de succes. Ea a prezentat limba și muzica românească la un nivel ce ne face onoare.

Câtă vreme înse tinerimea are titlul să scrie la activul său acesta izbândă: publicul românesc din Biharia nu poate dice că s'a făcut datoră. Și an și acuma au lipsit mulți, a căror absență ne-a surprins. Din provincie ne-am așteptat la un sprigin mai calduros. Zelul tinerimei ar fi meritat ca cercurile românești din Biharia să se fi însuflețit mai mult. Să sperăm că în viitor se vor deștepta și ele și-și vor face datoră.

Concertul s'a început seara la 8. Frumosa sală renovată a otelului Arborele verde a oferit priveliștea cea mai încântătoare. Un elegant public, aproape românesc, compus din dame frumoase și bărbați, ocupau băncile.

Înteu muzica militară cântă un potpuri românesc, care începe cu „Deșteptă-te Române“ și se încheie cu Marșul lui Mihai Viteazul, întimpinat cu aplauze.

Apoi corul miest cântă „Imnul unirei“ de C. Porumbescu, sub conducerea dlui Remus Chicin. Esecutarea precisă a convins numai decât auditorul, că corul compus din voci clare, este bine disciplinat.

Dșora Marietta Iernea a declamat poezia „Mărtea lui Șincai“ de repozatul Iustin Popfii. Intonațiunea potrivită, vocea simpatice și gesturile cu cari a acompaniat declamațiunea, i-au atras aclamațiuni bine meritare.

„Cisla“ de Porumbescu, cântată de corul bărbătesc, a fost o surprindere din cele mai plăcute. Armonia

completă a întregului, precum și solurile au făcut impresiunea cea mai veselă. În deosebi a fost aplaudat dl Silviu Pop, care a reprezentat pe un moșneg. Costumul, vocea și toate gesturile au fost foarte potrivite. Corul greu și bine studiat sub conducerea dlui Remus Chicin ne-a făcut să regretăm de nou mărtea lui Porumbescu.

Dșora Veturia Ciordaș, acompaniată pe pian de dșora Lucreția Zigre, a cântat romanța „Doi ochi“ de Gr. Ventura. Dșora Ciordaș are o stofă de voce foarte voluminoasă și de o forță surprinzătoare, care în deosebi în registrele mai înalte posedă un timbru argintiu; a și încântat tot auditorul și totă sala a cerut unanim să o mai cânte odată.

Acompaniarea discretă a dșorei Lucreția Zigre a completat frumos succesul acesta.

După încetarea aplauselor dnii I. Coste și A. Pința au predat un dialog din „Ovidiu“ al lui Alecsandri. Tinerii diletanți au reușit să infățișeze bine mai multe situațiuni dramatice și au escelat prin vocea lor sonoră.

Concertul s'a încheiat prin „II mic potpuri românesc“ de I. Mureșianu, esecutat pe violină de dl Silviu Pop, acompaniat pe pian de dșora Delia Marienescu. Tinerul diletant a fost acoperit de aplauze încurajătoare, din cari o mare parte s'a oferit escelentei acompanieri.

După o pauză de zece minute, cortina s'a ridicat din nou și a început reprezentațiunea piesei „Ruga de la Chiseteu“ de scriitorul acestor rânduri.

Aici, din cauze bine înțelese, am să fiu scurt. Tot ce pot să dic, este, că jocul diletanților m'a mulțumit deplin, căci toți au jucat foarte bine.

Dșora Mariora Zigre, care anul trecut, în „Sărăcie Lucie“ s'a prezentat în rolul rafinat al țigancei vrăjitoare, de asta-dată, în rolul Paraschivei, ne-a infătoșat o figură simpatice și blândă, iar cu vocea sa dulce și môle a dat doinelor ce a cântat un farmec particular.

Dșora Catița Clintoc a fost foarte amabilă în rolul Rusalinei, nevêsta lui Efta Marcu care o teme grozav. Iar dșora Veturia Papp s'a distins în deosebi prin o neose dicțiune românească.

Celelalte dșore: Ana Sfurlea, Măriora Mitra, Iléna Papp, Marieta Iernea și Lucreția Zigre, în rolurile lor mici, au fost asemenea niște aparințe dragălașe.

Dintre tineri, dl Ioan Rațiu a delectat publicul cu doinele sale populare cântate cu multă simțire; dl Aureliu Crișan, în rolul lui Costică Hârșu, a produs veselie generală; dl Const. Manea a reprezentat natural nota glumetă-satirică a rolului său; dl Iuliu Coste a știut să esaurieze toate apucăturile scenice. Asemenea și ceilalți, dnii George Crețiu, Aureliu Grozda, Aureliu Pința, Teodor Papp, Iuliu Nicolaevici, Salvator Mihali s'au achitat bine de rolurile lor.

Dl Remus Chicin, care a ținut rolul de conducător al corului, în adevăr a fost acela, căci sub conducerea dsale s'au studiat toate corurile și cântecele. Tot dsa a îndeplinit și rolul de regisor și a lucrat cu un zel neobosit pentru succesul seratei. Tot publicul cu cea mai mare plăcere i-a adus tributul recunoștinței.

După reprezentațiunea teatrală a urmnt dansul vesel și animat, despre care las să scrie altul.

IOSIF VULCAN.



Frumosă-s ore?

Femeia și oglinda de toți satiricii au fost puse față 'n față. În prosă și în versuri, s'au scris o mulțime de glume despre femeile cari nu pot trăi fără oglindă. Autorul ilustrațiunii din interiorul foii noastre încă a prezentat o astfel de schiță satirică. El ne pune în vedere o fetișcană, care n'are altă preocupare, decât să vedă că frumoasă-i ore?

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Știri literare și artistice. *Dl Gh. Adamescu*, profesor de limba română la gimnasiul Șincai în București, a pus sub presă „Elocința română” cu modele din cei mai cunoscuți autori români cari nu mai trăiesc. Acesteia va urma „Elocința străină”. — *Dl George Maior*, profesor de agricultură și fost expert la Banca agricolă din București, a scos de sub tipar la Brașov o lucrare intitulată „România agricolă”. — *Dl I. Păun* (Pincio) a scos la lumină în București un volum intitulat „Versuri și prosă”, — *Statue*. La București se vor așeză două statue; una lui I. C. Brătianu, alta lui C. A. Rosetti. Amândouă vor costa 600.000 lei.

Biblioteca pentru toți. Din acesta întreprindere literară, publicată la București de librăria Carol Müller, sub direcțiunea dlui Dumitru Stăncescu, de odată primărm următoarele broșuri: „La gura sobei” snove și hasme de Dumitru Stăncescu, cu portretul autorului; „Povești de Crăciun” de mai mulți autori; „Proză și epigrame” de Radu D. Rosetti, cu portretul și iscălitura autorului; „Werther” de Goethe; „Povestea vorbii” seu culegere de proverburile, de Anton Pann, cu portretul autorului, partea a treia și cea din urmă. Fiecare din aceste broșuri costă câte 30 bani.

Prima bibliotecă română ambulantă. Despărțământul Brașov al Asociațiunii transilvane pentru literatură și cultura poporului român a decis în adunarea sa generală din toamna trecută să înființeze biblioteci ambulante. Prima din aceste, precum aflăm din „Gazeta Transilvaniei”, s'a inaugurat zilele trecute în comuna Feldiș. Cu acesta ocaziune, membrul din comitet, dl Gr. Maior a adresat poporului o cuvântare, arătând însemnătatea și folosul acestei biblioteci. Iar în numele poporului a răspuns parocul Iosif Micu. Bibliotecar s'a ales dl Achim Constandin.

Reviste și diare. *Dl dr. A. Urechii* va scote zilele aceste la București o revistă nouă intitulată „Lumea Vechiă.” — „Vieta”, revista dlui Al. Vlahuță, din diferite motive nu va mai apăre în toate zilele. — *Revista Nouă* nu va mai apăre de loc. — *Diua*, organ democrat-radical al dlui G. Panu, a început să iasă la București. — *Nichipercea*, vechiul diar umoristic, va reapăre la București.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Știri teatrale și musicale. *Dl Ed. Wachman* va da anul acesta șese concerte simfonice în Ateneul Român din București; primul va fi la 11/23 februarie. — *Dl G. Dinicu*, autorul mai multor romanțe, care se cântă pretotindeni în România, a compus acum „Sărba

spaniolă”, care de sigur va avé mare succes. — *Dșora Agata Bărescu* a primit un nou angajament la teatrul Raimund din Viena, unde va debută întâia-ora la 8 februarie în drama într'un act „Ulrandă” de Carmen Sylva. — *Dna Crisenghi*, cunoscuta artistă română, cântă cu mare succes la Petersburg; de acolo are să vină la București ca să dea concerte.

Baritonul Popovici în America. Am scris și noi, că baritonul român Popovici de la teatrul din Praga a fost angajat pentru o stagiune în Statele unite, în urma succesului pe care l'a avut în rolul Telramund din Lohengrin în Bayreuth. Diarele americane publică elogii entusiaste despre artistul român. Din cele multe iată ce scrie „Chicago Evening Post” într'unul din numerele sale: „Vocea lui Popovici este caldă și flexibilă. El are temperament și este genial; are o sensibilitate adâncă, un sentiment intens și o pasiune covârșitoare. Metoda sa pare a fi un lucru născut din propria sa natură și nu prea mult modificată de artă. Omul acesta are o energie și o putere masivă care amintește pe Salvini. Ceea ce miră mai mult publicul este supremul natural al interpretării. Artistul este pierdut în rolul seu. Interpretarea întregă este de o nespūsă măreție.”

Concert la Gioroc. Corul bisericesc din Cuvin va ține mâne duminică la 2 februarie concert în folosul școlilor române de acolo. Se va cântă și declamă. În urmă va fi dans.

C E N O U ?

Hymen. *Dl Teofil Holerga*, absolvent de teologie din archidieceasa Sibiiului, actualminte învățator în Agnita, s'a logodit cu dșora Maria Păreș, fiica preotului de acolo. — *Dl George Ivan* și dșora Maria N. Stăiculescu, se vor cunună duminică la Cristian. — *Dl Radu R. Cocă* și dșora Aneta R. Moșoiu, se vor cunună asemenea mâne duminică la Têrlungeni. — *Dl Ioan Așmeria*, absolvent de teologie, se va cunună cu dșora Talida Barzu, la 6 februarie în comuna Bacamezeu. — *Dl Aureliu Greblea*, absolvent de teologie, se va cunună cu dșora Elena Cernețian la 6 februarie în Șindrești. — *Dl Alesandru Bijan*, învățator în Cornereva, s'a logodit cu dșora Maria Ionescu în Iaz. — *Dl Andrei Coleșiu*, farmacist în Focșani, originar din Transilvania, s'a logodit acolo cu dșora Maria C. Boiu. — *Dl Radu G. Aldea* și dșora Maria R. Băbuș se vor cunună în duminica viitoare la Satulung lângă Brașov. — *Dl Artemiu C. Balaș*, în duminica trecută ș-a s'abat cununia cu dșora Leontina Corvin în Orăștie.

Știri bisericești și școlare. *Dl Petru Ionescu*, profesor de teologie în Caransebeș, la 24 ianurie a fost promovat la universitatea din Cernăuți la gradul de doctor în teologie. — *Dl George Pop de Băsești* a dăruit la serbătorile Crăciunului elevilor din școla gr. c. din Băița în Sêlagiu cărți și vestiminte în preț de 100 fl. — *Părintele Iosif Grădinaru*, paroc gr. or. în Seciani și ales protopresbiter al Belințului, a fost chirotosit ca atare în sâmbăta trecută de cătră consistoriul aradan. — *Dșora Adela Bacilla*, profesoră la școla civilă de fete a Asociațiunii transilvane, ș-a dat dimisiunea. — *Dșora Maria Cioban*, pân' acuma profesoră în Borgo-Puund, s'a numit profesoră la școla civilă de fete a Asociațiunii transilvane, în locul dșorei Adela Bacilla.

Știri personale. *Dl dr. George Limul* din Bistrița a făcut la Tergul-Mureșului censură de avocat. — *Dl*

dr. Aurel Tincu a fost numit asistent lângă profesorul de la polyclinică dr. cav. de Metnitz in Viena.

Asociațiunea din Bucovina. Societatea pentru cultura și literatura română in Bucovina va ține adunarea sa generală in Cernăuți mâne duminică la 2 februarie n. Din raportul despre lucrările din anul trecut ale societății scotem următoarele date: președintele societății e dl Eudoxiu br. Hurmuzachi, membri au fost 114, averea 16.869 fl. și 1000 de galbeni; biblioteca are 2530 opuri; comitetul s'a ocupat de idea să inființeze un internat pentru băeți in Cernăuți și a continuat publicarea bibliotecii pentru tinerime.

Epilogul seratei române din Oradea-mare. Drept incheiere și aducere-aminte a seratei musicale-literare române din Oradea-mare, tinerii diletanți și arangiatori s'au fotografiat intr'un tablou, poftind între denses și pe autorul piesei „Ruga de la Chiseteu“ ce au represintat cu atâta succes. Tabloul, căruia costumele naționale îi dau un colorit pitoresc, a reușit bine și are să fie o suvenir neuitată a seratei din carnevalul acesta.

Jubileul României Juue. Societatea România Jună va serbă la Paști jubileul de 25 ani al inființării sale. Serbarea acésta va avé trei momente principale: Editarea unui almanach festiv, crearea unei fundațiuni pentru ajutorarea studenților lipsiți de mijloce, serbări la Paști.

Necrológe. Grigoriu Stețiu, avocat in Gherla, a repausat la 22 ianuarie, in etate de 51 ani, jelit de soția Ana N. Roman; de fiii și ficele Alesandru, Sabin, Romul, Silvia și Alesandrina; de frate-seu Alesandru avocat, de sora măritată Roman și de afinul Ioan Roman protopop. — Ioan Ursulescu, invetător in Voivodinț lângă Vêrșet, care a servit pe cariera sa 42 de ani, a încetat din viață la 19 ianuarie.



C A R N E V A L.

Diarul carnevalului. 3 februarie, concertul cu dans al tinerimei române din Cluș; 5 februarie, balul român din Arard, arangiat de tinerimea română din mai multe părți; 8 februarie, balul reuniunii femeilor române din Sibiu; 8 februarie, petrecere cu dans și concert in Maerele-Timișorii; 8 februarie balul studenților din Năsăud; 11 februarie, bal la Buteni-

Balul românesc din Oradea-mare, arangiat la 28 ianuarie n. de tinerimea română studiósă, a reușit foarte bine. Un public elegant s'a intrunit și de astadată in sala cea mare a otelului „Arborele verde“, și ș-a petrecut vesel. Balul s'a deschis cu Ardeleana, s'a jucat și Romana de doue ori. Au luat parte dómnele Ana Marienescu, Maria Zigre, Bohațel, Păcala, Buna, Popescu, Clintoc, Ciordaș, Iernea, Pantea, Ternovean, Vajda, Vlad, Mureșan, Dudulescu, Ardelean, Bartha, Virányi, Beniczky, Czibensky, Horvat, Lăpuștean, Szabó, Moga, Pal, Sfurlea, Tamaș și dșorele Delia Marienescu, Mariórá și Lucreția Zigre, Anica Bohațel, Veturia și Iléna Papp, Catarina Clintoc, Veturia Ciordaș, Marietta Iernea, Iléna Catoca, Eleonora Moga, Ana Sfurlea, Maria Mitra, Flora Barta, Vilma Kerekes, Mărióra Lazin, Regina Nuț, Teresia Șipoș, Margareta Virányi, Maria Tamaș, Iléna Szabo, Alesandra Pap. Petrecerea a ținut până diminéța. In séra următoare cea mai mare parte a publicului s'a intrunit la cină comună; după care s'a dansat de nou până după mieșul nopții.

Bal in Buteni. Inteliginta română din Buteni va arangia la 11 februarie n. petrecere cu dans in folosul copiilor săraci de la școlele române de acolo.

Bal la Năsăud. La 8 februarie se va arangia la Năsăud, in sala gimnastică a gimnasiului, un bal in folosul fondului școlarilor lipsiți in cas de bôla.



OGLINDA LUMEI.

De ale modei. In Paris s'a lătit între dame o modă nouă venită din Anglia. Anume damele pórta o jachetă cu indoituri late și un guler lat; jachetele acestea sémână intru tóte cu jachetele de pe timpul lui Ludovic al XV-lea. Vesta are increșturi brodate cu dantele. Colórea ei e brună, inse mai mult deschisă, decât intunecată. Unele pórta vesta cu increșturi de colóre deschisă, altele cu totul albe și mai rar galbene. Rochia este din aceeaș stofă și de aceeaș colóre ca și jacheta. De astă-dată moda a luat un curs mai bun și mai natural încât priveșce blanele, căci blanele falsificate prin văpsiri nu au trecere, ci numai blanele veritabile, nefalsificate, mai ales cele de colóre deschisă. Cât timp eră in modă blana négră, vopsitorii puteau face cele mai mari speculațiuni, astădi inse le-a secăt isvorul de venit. Blanele de iepure de casă și altele asemenea fiind bine vopsite se vindeau sub numirea de cine șcie ce blane fine și rari, fiind introduse astel între damele cele mai avute, care le plătiau cu prețuri forte mari. Astădi inse s'a isprăvit cu acest șarlatanism. Astădi sânt la modă blanele veritabile de castor, dihor, is, samur și mai ales de vulpe care e așa lucrată încât are vre-o 30 de variațiuni de piei tot in colori diferite. Apoi se mai foloseșce și blana de viezure. La jachetele aceste deschise damele pórta o pălărie mică rotundă cu margini inguste.

Femeile din Cuba. Se șcie că acuma locuitorii din Cuba sânt revoltați și organisați militareșce. De la mic până la mare, aprópe toți cei cu bani au luat armele spre a luptă contra Spaniolilor. De și Spania a trimes mai multe năvi de răsboiu și armate intregi, totuș n'au făcut nici o ispravă, căci insurgenții sânt tari și opun o mare resistență trupelor spaniole. După câte cetim intr'un țiar din Madrid, care a primit o corespondență din Havana, femeile din Cuba au intr'un mod forte desvoltat amorul de patrie. In tóte orașele insulei sânt o mulțime de tineri, cari de și împărtășesc ideile insurgenților, totuș n'au curagiul de a luă armele și a luptă alături cu densesii. Unii dintre ei sânt logodnici, alții au amante și iubitele lor le-au lrimes câte un dar, prin care-ș bat joc forte erud de ei făcându-i fricoși ca femeile. Aceste daruri constau in cămăși de femeie impodobite cu broderii.

O mică statistică a mănușilor. In Anglia se fabrică pe an 36 milioane mănuși, dintre care trei părți sânt pentru dame. Cât timp pierdut costă acest articol de lues póte să-și inchipuiéscă cineva décă vom spune că o fabrică englezéscă de mănuși ocupă in calcul aprocsimativ 50.000 de brațe muncitóre. Numérul fabricelor nu-l șcim, dar ni-l putem inchipui din faptul că numai in Worcester fabricele de mănuși ocupă un teritor de 8 kilometri. Forte multe dame engleze fac risipe mari cu mănușile, așa că 600 lei pe an cheltuite pentru mănuși, pentru multe din ele e o sumă forte modestă. Sânt domnișóre din societatea alésă, care cheltuesc câte 2000 de lei pe an și mai bine nu-

mai pentru mănuși. Nici nu e mirare, căci prețul unei părechi de mănuși fine e de 40 lei și mai bine, iar în garderoba unei dame princiare se găsesc nu câteva părechi, ci lădi întregi de mănuși. Așa de exemplu, când s'a vândut garderoba princesei de Somerset, s'au găsit 2000 părechi de mănuși. Cheltuiela făcută cu mănușile din partea damelor engleze e socotită cu 30 milioane de lei pe an.

Jubileul furculiței. Sânt 900 de ani, de când s'au introdus furculițele în Europa. În toamna anului 995 se căsători în Veneția feciorul Dogelui Pietro Orseolo cu princesa Bisanțului, Argila, o soră de-a împăratului roman. Până atunci locuitorii din Veneția mâncau cu degetele, dar la nuntă princesa se folosi la mâncare de-o furculiță cu doi dinți și de-o lingură de aur. Lingura nu a fost ceva nou pentru venețiani, ci numai furculița. Damele venețiane s'au grăbit să imiteze pe princesa bizantină, cu toate că le eră greu să mănuiască furculița și așa s'a introdus cu incetul la Venețiani obiceiul de-a se folosi la mâncare de furculiță. Se înțelege, la început folosirea furculiței trecea ca un lucru ridicol și stricăcios. Au trecut multe secole până ce furculița a fost introdusă și în celelalte orașe ale Italiei. Pe timpul renașterii, cam pe la anul 1360, s'a introdus mai întâiu furculița în Florența și apoi în celelalte orașe din Italia. Timpul când s'a introdus mai întâiu furculița în Germania nu se știe. În Franța s'a amintit într'un catalog din anul 1379 despre tacămurile de argint ale regelui, dar mâncarea cu furculița s'a introdus numai în anul 1550. În Anglia s'au introdus furculițele prin călătorul Corgate, care le jăduse acolo direct din Veneția, în anul 1608. Dar abia pe la finele vécului al 17-lea au devenit în us la toți locuitorii.



Felurimi.

Strănutatul. Aristotele a ăis că ómenii salută pe cel ce strănută, spre a-i arătă că ei respectă creerii lui ca fiind sediul bunelor sentimente și al spiritului. De altmintrelea această politeță s'a întins până și la popórele considerate ca barbare, așa de exemplu, când împăratul din Monomotapa strănută, supușii lui erau înșciințați printr'un semnal convenit și atuncea ei făceau aclamațiuni generale în totă țera. Un autor anume Farnian Estrada pretinde că pentru a găsi originea acestei salutațiuni trebuie să ne întórcem până în vremurile lui Promotheus. Rabinii cări merg și mai departe, susțin că onórea primului strănutat a fost stabilită de ănsuș moș Adam. Originea cea mai probabilă a dorințelor exprimate persónelor care strănută pare a fi următórea: Sub Pontificatul Papei Grigorie cel mare, Italia eră bántuită de o ciumă care se manifestă prin strănutare. Pe timpul acestei epidemii, când se întâmplă că doi ómeni se întâlneau și strănutau, atunci ei își recomandau sórta lor în mâinile lui Dăeu și se pretinde că acest obicei de a se gratulă persónele care strănută s'a eternisat nu numai în Italia, ci s'a lătit peste lumea întregă. La popórele cele vechi strănutatul eră considerat și ca semn bun și ca semn reu, după timpul, locul și impregiurările în care se întâmplă ca cineva să strănute. În secolul al 17-lea un savant a scris un tractat „De Sternutatione“. În acest tratat au-

torul relatéză pe lângă alte tradițiuni curióse că Grecii vorbind despre o persónă frumoasă ăiceau că amorurile strănutaseră la nașcerea sa.

Acele cu gămălie. Cine-și póte face o idee de câte ace cu gămălie se cheltuesc în Franța? Un ăiar din Paris dá țifra acestei consumațiuni. Franța fabrică pe ăi câte ăece milioane de ace cu gămălie; mai intră, venind din Anglia, peste doue-ăeci de milioane; ceea ce face un total de trei-ăeci de milioane ace cu gămălie puse în vândare pe ăi, adică aprópe unspre-ăece miliarde pe an. Și pentru că acesta se urméză de mulți ani și pentru că acele cu gămălie nu se uséză nici odată și se rup fórt rar, putem evaluă la mai mult de 500 miliarde numărul acelor cu gămălie înfite în acest moment pe pelota Franței, ceea ce nu împiedică inse să aădi la tot momentul stereotipa întrebare: — Nu cumva ai un ac cu gămălie să-mi imprumuți? Dar decă ai trebuință grabnică de un ac cu gămălie, ca să-l găsești mai iute, n'ai decăt să uii în jos, mai ales în incheturile parchetelor. Și șeiți pentru ce se imprumută și nu se dá un ac? Pentru că legenda, — ca și la noi — pretinde că acul dat face „ințepătură“, gălcévă, între cel ce dá și cel ce primeșce. În câmpiile Bretaniei de jos, cel ce vré să fie ferit de sórta oribilă de a fi îngropat de viú, trebuie să facă o ofrandă Sântului Iosif din Arimatea, ori de câte ori va trece pe dinaintea statuei acestui Sânt, care a inmormântat trupul Mântuitorului. Și pentru că lumea săracă nu póte să dea un gologan, — ea depune un ac cu gămălie pe tava așeăată dinaintea Sântului. În aceeaș localitate ori-ce fată care vré să se mărite, trebuie să infigă un ac cu gămălie în ochiul sântului Kireck. Sântul îi va da până la anul un bărbat. Și de aceea statuia de lemn a acestui sânt e transformată în adevărată pelotă.

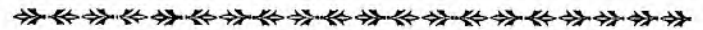
Numérul nașcerilor în lumea întregă. Pe fiecare an se întâmplă 36 milioane de nașceri, așu că pe minut cad 70 de nașceri, și pe fiecare secundă cade câte o naștere. Un calculator a socotit că așeăându-se légănele nouilor născuți dintr'un an cap la cap, ele ar formă un tren de o lungime egală cu ecuatorul pământului și decă s'ar pune toate femeile cu pruncii lor să defileze una după alta, câte 20 pe minut, atunci acei băieți, cari ar veni la urmă în momentul defilării lor, ar fi deja de patru ani și mai mult.

Poșta redacțiunei.

Dni I. S. în Vrani. Din »Noptile Carpatine« nici n'am avut, nici nu avem, esemplare de vândut

Kolomea. Scrieți-ne care numere ve lipsesc, ca să le putem suplini numai decăt.

Elveii prepravandiali din Blas. Regretăm că de asta-dată nu putem satisface.



Călindarul săptămânei.

Dumineca fiului răcăt, Ev 17 dela Luca, c. 15, gl.2, a inv. 2.

Điua sept.	Călindarul vechiu	Călind. nou	Sórele.
Duminecă	21 C. P. Maxim	27 Intr. Christ.	7 28 4 31
Luni	22 Cuv. Tim și Anast	3 Blasiu	7 26 4 32
Marți	23 S. Mart. Climente	4 Veronica	7 24 4 34
Mercuri	24 Cuv. Xenia	5 Agata	7 23 4 36
Joi	25 † S. Grig. Teol.	6 Dorothea	7 21 4 38
Vineri	26 Guv. Xenofont	7 Romuald	7 19 4 40
Sâmbătă	27 † P. Ioan Gură de aur	8 Solomon	7 17 4 42

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA PRINCIPALĂ 375 A.)

CU TIPARUL LUI IOȘIF LĂNG ÎN ORADEA-MARE.